

ONTHULLING ARTILLERIEMONUMENT MILL op 10 mei 2003

Welkomstwoord L.G.M. Hermanussen (voorzitter van de Stichting Sporen van de Oorlog)

Toespraak W. Braam van de Stichting Sporen van de Oorlog Mill (Ikol der Grenadiers b.d.)

*

A. Welkomstwoord L.G.M. Hermanussen, voorzitter van de Stichting Sporen van de Oorlog)

Als voorzitter van de Stichting Sporen van de Oorlog Mill heet ik u allen hartelijk welkom bij deze bijzondere plechtigheid.

In het bijzonder wil ik welkom heten

- brigadegeneraal Komen, als vertegenwoordiger van de Veldartillerie van de Koninklijke Landmacht,
- de militairen van de 41ste Afdeling Veldartillerie, maar bovenal

- de militairen die op 10 en 11 mei 1940 bij Mill hebben gevochten tegen de Duitse invallers: de oud-strijders en op deze plaats meer in het bijzonder de oud-strijders van de Veldartillerie van toen!

Ook een bijzonder welkom aan de burgemeester van onze gemeente, de heer Van Beers.

[Eventueel nog andere speciale genodigden welkom heten.]

De plechtigheid die nu is begonnen staat in het teken van het eerbetoon dat wij willen brengen aan de mannen van de IIIe Afdeling van het 20ste Regiment Artillerie die – vandaag precies 63 jaar geleden – zich op de plek waar we ons nu bevinden zo dapper en met succes hebben geweed tegen een aanval van de Duitse indringers.

Twee van die dappere mannen van toen zijn er ook vandaag weer bij: de reserve-eerste luitenant Robbé Groskamp en kanonnier Van Kampen.

Speelden ze destijds al een belangrijke rol, vandaag spelen ze de hoofdrol!.

Vandaar dat wij deze beide mannen heel in het bijzonder welkom heten.

Voor vandaag hebben wij ze gevraagd het monument te onthullen dat wij als Stichting Sporen van de Oorlog Mill voor hen en voor al die andere dappere mannen van dat Regiment Artillerie hebben opgericht, als huldeblijk voor hen van de bevolking van Mill.

De realisatie van dit fraaie monument is mogelijk geworden dank zij de steun en medewerking van

- het Legermuseum te Delft, in het bijzonder de ontwerper van het bronzen reliëf, de heer Cees Braat; verder

- de Koninklijke Landmacht en

- de gemeente Mill en St. Hubert.

* * *

B. Toespraak door burgemeester van Mill en St. Hubert, Van Beers

* * *

ONTHULLING ARTILLERIEMONUMENT MILL op 10 mei 2003

C. Toespraak W. Braam van de Stichting Sporen van de Oorlog Mill (Ikol der Grenadiers b.d.)

[1. Een oriëntatie in het terrein]

- Voor de militairen onder ons: het noorden is daar (*aanwijzen*).
- Pal oost (*aanwijzen*) ligt het dorp Mill, met als centrum de kerktoren, op een afstand van bijna 3 km.
- Het Peelkanaal aan de westrand, dus aan deze zijde van het dorp, loopt globaal noord – zuid; afstand ongeveer 2 1/4 km.
- Er liep een spoorweg vanuit Duitsland, via Gennepe aan de Maas en de zuidrand van Mill richting midden-Noord-Brabant, dus globaal oost – west; afstand vanaf hier naar de spoorlijn (*aanwijzen*): ongeveer 1500 m.
- Het landschap was in mei 1940 ook in die richting (*aanwijzen*) vlak en vrij open – hier en daar wat rijen bomen en verspreid staande huizen, de buurtschap De Dellen (*aanwijzen*), afstand van hier: minder dan 1 km en tussen hier en Mill: de buurtschap Meeren – afstand 1 km.

[2. Eigen middelen]

- In de vroege ochtend van de 10^e mei 1940 stond hier, op deze locatie, de IIIe Afdeling van het 20ste Regiment Artillerie in stelling. Deze mobilisabele Afdeling was slechts korte tijd daarvoor hier aangekomen en bestond uit drie batterijen met elk vier sterk verouderde kanonnen 8 cm Staal uit het jaar 1880. De bediening van de kanonnen was onervaren en had nog nooit met deze kanonnen geschoten!
- De in totaal twaalf kanonnen van de drie batterijen stonden dus hier, min of meer naast elkaar opgesteld, met als hoofdrichting het dorp Mill (*wijzen op het aanwezige kanon*).
- De middenbatterij stond hier, de linker batterij: van hier tot aan de Langenboomse weg (*wijzen*) en de rechter batterij stond vanaf hier langs de Dellenweg (*aanwijzen*)
- Een belangrijk gegeven is voorts nog dat de mitrailleurs, nodig voor nabijbeveiliging tegen vijandelijke infanterie, allemaal ontbraken!

[3. Opdracht]

De Afdeling Artillerie hier had als opdracht vuursteun te verlenen aan de militairen van het 1e Bataljon van het 3^e Regiment Infanterie, die de kazematten langs het Peelkanaal bemanden om de Duitsers de overtocht over het kanaal zo lang mogelijk te ontzeggen.

[4. De vijand]

- In alle vroegte van die 10^e mei slaagden de Duitsers er in om bij verrassing, met een gepantserde trein, met daarachter treinstellen met daarin een versterkt infanteriebataljon, de Nederlandse verdedigingslijnes te passeren – eerst aan de Maas bij Gennepe en vervolgens aan het Peelkanaal, aan de zuidrand van Mill (*aanwijzen*).
- De Duitsers konden hierin slagen dank zij een misleidende actie aan de grens bij Gennepe van als Nederlanders verklede Duitse militairen.
- De trein reed door tot de halte Zeeland (*aanwijzen*), afstand van hier: ruim 1500 m., waar de trein stopte en het Duitse infanteriebataljon uitstapte. De trein reed vervolgens terug richting Duitsland, maar werd door de militairen bij Mill tot ontsporing gebracht, op de plaats van het huidige spoorwegmonument.
- Het plan van de commandant van het Duitse bataljon was om de Nederlandse infanterie aan het Peelkanaal, bij verrassing, in de rug aan te vallen. Met het gros van het bataljon wilde hij een omtrekkende beweging maken, globaal via de buurtschappen De Dellen (*aanwijzen*) en Meeren (*aanwijzen*).

[5. Het verloop van de gevechtsactie van III-20 R.A. (zoals opgetekend door de historici, dr. Van den Doel en Ikol b.d. Brongers en de man die er zelf bij was: de reserve-eerste luitenant Robbé Groskamp]

- De commandant van de rechter Batterij, de reserve-eerste luitenant Mulder, is de eerste die bemerkt dat er vanuit zuid-zuidwestelijke richting Duitsers in aantocht zijn.

- De mitrailleurs, nodig om een aanval van infanterie te kunnen afslaan, ontbreken zoals gezegd. Deze machteloosheid leidt evenwel niet tot paniek. De kanonnen van Mulders batterij staan, zoals we hebben gezien, oostwaarts gericht (*wijzen op het kanon*). Improvisatie is geboden.

- Mulder meldt aan de afdelingscommandant: "Vijandelijke infanterie komt van rechts opzetten – een paar honderd man – ik neem ze onder vuur – op 700 m – heb onmiddellijk hulp nodig."

Luitenant Mulder vraagt en krijgt dus toestemming van de afdelingscommandant om één kanon te draaien en te schieten op de Duitsers, maar dat blijkt niet voldoende te zijn.

- Nu vraagt en krijgt luitenant Mulder toestemming om alle vier kanonnen van zijn batterij ongeveer 120 graden te draaien en te schieten op de naderende Duitsers (*Teken aan de bediening van het kanon. het kanon een ruime kwartslag naar rechts laten draaien*).

- Met veel moeite en gezwoeg lukt dit en vervolgens wordt geprobeerd zo vlug mogelijk achter elkaar te schieten. Een probleem is dat de stukken nu zodanig staan opgesteld, dat ze nagenoeg over elkaar heen moeten vuren. Dat is tegen alle regels, maar dat is op dat moment niet belangrijk.

- Ook vier stukken blijken echter onvoldoende te zijn om het verder oprukken van de Duitsers tot staan te brengen.

- Luitenant Mulder besluit de andere batterijen te hulp te roepen. Hij belt hiertoe de luitenant-adjutant van de afdelingscommandant, reserve-eerste luitenant Robbé Groskamp – die nu dáár zit (*aanwijzer*), maar op die 10e mei hierachter (*aanwijzer*) in de commandopost van de Afdeling zat - en zegt tegen hem: "Groskamp, ik moet onmiddellijk hulp hebben, ze naderen – ik kan ze alleen niet de baas".

Groskamp reageert onmiddellijk en verbindt Mulder telefonisch door met de andere twee batterijcommandanten.

Groskamp door de telefoon:

- "middenbatterij" - "hier middenbatterij" / "linker batterij" - hier linker batterij"

- "Commandanten aan de telefoon – Klopper en Van Soest – luister: Mulder krijgt vijandelijke infanterie van rechts; vraagt onmiddellijk steun – stukken naar rechts omgooien – maar wat opzij, om te kunnen vuren"

- Spoedig hierna staan ook de kanonnen van de beide andere batterijen gedraaid, zodat ze aan het vuren kunnen deelnemen. De commandanten hiervan melden echter dat ze niet kunnen schieten omdat ze niets kunnen waarnemen en het zicht bovendien wordt gehinderd door rijen bomen.

Groskamp door de telefoon:

"Mulder – midden en linker batterij zien niets, duid aan in welke richting ze moeten vuren."

Mulder: "Recht over mij heen"

Groskamp weer: "Hallo centrale, de drie batterijen en mij doorverbinden, onder géén voorwaarde verbreken – mi. en li. Bt. luisteren: vuren recht over de rechter Batterij heen – midden-Batterij 900 – linker-Batterij 1100 – Mulder neemt jullie vuur waar, en geeft correcties op – Vlug!"

- Groskamp schrijft later: "In strijd met de meest strenge artilleristische regels wordt er uit de vuist gevuld: door de zwenking rechtsom staan de stukken echter zowat op één lijn achter elkaar – voor verplaatsen is geen tijd "

- "50 m terug – één handbreedte naar links" / "100 m terug"

- Korter wordt de afstand, lager de elevatie, wilder de actie. De lopen van de kanonnen staan bijna horizontaal. Kanonnières zwoegen en steeds worden nieuwe brisantgranaten aangesleept. Zo onpraktisch als ze zijn die kanonnen – een snelvuur moet het zijn!

[Woest wordt er gewerkt. De afstand is nog maar kort. Krankzinnig is dit vuur, levensgevaarlijk tussen die bomen door – doet er niet toe – pas op – bukken! – koppen weg! – bangg, bangg! Gieren de granaten vlak over de hoofden van de kameraden – kan niet schelen – laden – richten – vuren – bangg! – op z'n plaats – laden – richten – vuren – bangg! – 50 m terug].

- Een functionaris bij de rechter Bt. die zich bij al dat gezwoeg op bijzondere wijze verdienstelijk heeft gemaakt is de batterijofficier, de enige oude rot in het vak bij de Bt., de opperwachtmeester Nikkel. Ook de wachtmeester Reinards baarde opzien toen hij levensgevaarlijk zichtbaar op het dak van een boerderij klom om beter te kunnen waarnemen en om zo het vuren effectiever te kunnen leiden: "50 m terug, één handbreedte naar links – 50 m terug"

- Thans verzoek ik de reserve-eerste luitenant Robbé Groskamp en kanonnier Van Kampen zich te begeven naar het kanon en bevel te geven tot, resp. (doen) afvuren van het hier aanwezige kanon voor een eresaluut, als hoorbaar symbool van de heldhaftige strijd van toen op deze plaats.
(Begeleiders nemen de beide heren mee en weer terug naar hun plaatsen. Regeling bij het kanon: kap Klaver)

- De vijand leed nu zichtbaar verliezen en begon te aarzelen. Ongeveer één uur nadat de eerste batterij het vuur had geopend gaf de tot op 400 m genaderde tegenstander het op en trok zich terug. De Afdeling gaf nog een laatste vuur af op de vluchtende Duitsers, toen eindelijk de verlossende woorden klonken: "houd op vuur!", waarop de Afdeling haar oude opstelling in de hoofdrichting weer innam. *(Kanon laten terugdraaien in de hoofdrichting)*

En zo gebeurde het dus hier, op deze plaats, dat een Duitse aanval, uitgevoerd door het gros van een versterkt infanteriebataljon, door artilleristen zonder enige infanteriebescherming en met twaalf kanonnen uit het jaar 1880, werd afgeslagen. Een prestatie die uniek is in de krijgsgeschiedenis."

* * *

Volgt: Spelen van het artillerielied door het ROA (Reunieorkest Artillerie)

* * *

Ter informatie:

Hierna volgde de toespraak van brigade-generaal Komen en
Daarna volgde de emotionele onthulling van het monument door de heren Robbé Groskamp en Van Kampen, gevolgd door het spelen van het Wilhelmus.
Terug op hun zitplaatsen kregen de zichtbaar aangedane oud-strijders bloemen overhandigd door een paar schoolkinderen uit het dorp Langenboom, dat ook behoort tot de gemeente en op welks grondgebied het monument staat.

* * *